



ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

НЕКОЛИКО НАПОМЕНА

О ОРГАНИЗАЦИЈИ ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ С ОБЗИРОМ НА НАЧЕЛО САМОУПРАВЕ

4

Према томе, начело изборне репрезентације односи се само на органе прве категорије, на особље праве општинске власти. Колико је и каквих органа потребно, одређује обим надлежности самоуправне власти. У пракци, као мерило за оцену ове потребе могло би се узети правило: сваки облик признате надлежности треба да има довољно органа, који ће је примењивати. У моралним особинама, у квалификацији тога особља, потребно је довољно јемства, да кандидати имају подобности за савесну и паметну употребу власти. Због тога, држави у начелу припада право, да за те положаје нормира квалификацију, у којој би такве гаранције биле садржане, наравно, на законској основи. Шта у појединостима треба да уђе у појам такве квалификације, питање је практичне природе, јер зависи од специјалних прилика сваке државе. Међу тим и с обзиром на те прилике, квалификација органа општинске власти, не би ни у којем случају требала да иде дотле, да она искључи могућност ширег избора кандидата и да њихов број ограничи дотле, да већина правних бирача не би имали право на изборну кандидацију. Другим речима, квалификација кандидата за пракцику самоуправног режима треба да буде сагласна општем стању квалификације њеног грађанства, а уз то, чувајући такву основу и крећући се у тим границама, да одговара још и потребама правилне примене појединих облика надлежности самоуправне власти.

Наравно, да ово начело вреди за случајеве, кад самоуправна власт пракцикује искључиво послове своје праве надлежности, а не и за случај, кад самоуправна власт врши у облику делегиране надлежности још и послове, који иначе у начелу, припадају државној власти, те се самоуправна власт, у том делу дужности јавља као орган државне администрације. Јер, за овакав случај, држави се мора признати право, да она, уз особље самоуправног режима, унесе још и своје особље, које ће као њен орган, за послове, који њој припадају, а треба да их изврши општина, представљати нарочиту гаранцију, за тачну и правилну примену те врсте надлежности. Учесће оваквог особља јавља се тада само у тим пословима, у којима самоуправна власт дејствује као административна инстанца, под свима погодбама, које је држава прописала и на начин који је она одредила, како о квалификацији, тако и о начину поступања и општој надлежности тога особља.

Ово треба нарочито за наше прилике имати на уму. Код нас се општинска власт стално и поглавито јављала као административна инстанца и онда, кад јој је законодавством признат и неки мање више неодређени облик самоуправне власти. Главно је, у том случају не губити из вида правило, да организација таквог учешћа државног особља треба да буде изведена са гаранцијама, да оно ни у колико не ремети слободно и самостално кретање самоуправне власти за послове самоуправне природе.

У колико би стајала горња поставка, да се самоуправна власт, поред своје праве надлежности, јавља још и као орган државне администрације, па се у њену организацију не би уносило још и учешће нарочитих, државних органа, по горњем

начелу, у толико би државна власт била у праву захтевати, да се квалификација органа самоуправних саобрази још и том делу надлежности, да се квалификацијом зајемчи не само претпоставка о подобности за послове строго самоуправне, него још и за оне послове државне, који су законом пренети у надлежност самоуправне власти.

Друго питање, које излази из начела изборне репрезентације, односи се на учешће бирача и општи поступак изборне колегије у области самоуправне власти. По томе, што је смисао задаће самоуправне власти, да се стара искључиво о интересима грађанства своје области и што сва потребна средства за тај циљ изузимље само од тог грађанства, природно је, да оване и припадају сва права која су потребна, да те своје интересе што боље заштите, да их унапреди и чува од повреда. Таква општа подобност њихова, уз факат, што они служе као извор и моћи и срестава за службену пракцику самоуправне власти, чини, да се они јављају не само као пуноважна контрола према тој власти, него још и као њени бирачи.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ИЗНАЛАЖЕЊЕ ТРАГОВА И ЊИХОВА ИДЕНТИФИКАЦИЈА

(Наставак)

Ако имамо да тражимо трагове у каквој соби, искуство нас учи, да је најбоље овако поступати. После тачног прегледа ходника и свих пролаза који соби воде, посматра се са самога улаза у њу што је могуће тачније и боље све што би од ма каква значаја могло бити, одатле разгледају, запамте и утврде сви евентуални знаци и белеге. Размисли се најпре како је учинилац пришао жртви својој, или бар како је могао доћи до ње; да ли је и на коме је месту може бити било борбе и т. д. Ипак треба се чувати да се не пренагли са закључцима у том погледу, јер такве неосноване претпоставке само ће ометати успешан рад. Пошто смо се на тај начин оријентирали колико нам треба, обратићемо сву пажњу поду и пратити, где је год могуће, кроз какво добро стакло што увеличава, правац којим је злочинац, по најбољем нахођењу нашем, ишао. Наравно да наши закључци о томе неће бити увек исправни, много пута вараћемо се; мора се имати много стрпљења, обазривости и оштроумља, да би се дошло до резултата. Нека се само ништа не остави не запажено, нека се не нагли и нека се ради увек *по некој системи и с ацном присебношћу и душевном мирноћом*. Прећи ћемо једним погледом правац, који смо узели као пут којим је учинилац пришао својој жртви и тражићемо има ли каквих белега које одмах падају у очи, н. пр. трагова крвних или од каљаве обуће и т. д. Ако их у том правцу заиста и нађемо, претпоставка нам је била тачна и онда ћемо одмах приступити детаљном истраживању, које нам може открити какве су стопале, чији траг ту имамо, колико широке и много што шта друго. Ако нам је била она прва претпоставка лажна, треба тежити да се продуженим или сасвим новим истраживањем дође до јасности, до чега поузданог. Не треба пренебрегнути послужити се у ходницима и тавним просторијама подесним осветљењем, те да се и ови са свима угловима промотре, јер се често баш на таким местима може наћи што од вредности. За те сврхе најподеснија је каква електрична ручна лампа са сувим елементима (може се добити сада по трговинама), удешена да баца светлост како је потребно; иначе може добро

да послужи и ацетиленска лампа, коју сада много употребљавају велосипедисти.

Све што се нађе на месту дела и што може послужити као ма какав знак или основ за проналазак или идентификацију злочинца треба да се згодним начином обележи и, пошто се ти трагови осигурају од сваког квара покрићем или ма којим подесним начином, тек тада може се допустити улаз осталим за даљу службену радњу овлашћеним лицима. Сасвим природно да ћемо, тако радећи, често доћи до поузданих доказа о учиниоцу злочина и да ћемо бити сачувани од многог чега, што би било само бескорисно трошење времена и труда у предходној истрази; но нека и не би био тај случај, нека и не бисмо тиме дошли до поуздана доказа о самом учиниоцу, примећени знаци и трагови даће нам може бити једну полазну тачку с које можемо поћи у трагању за њим.

Кад је подлога, на којој су трагови од стопала, повољна, наравно да је лако тражити траг и поредити га са трагом другог, са трагом онога на кога сумњамо. На против, кад се ни лупом не може ништа открити, морамо гледати да на други који начин дођемо до сазнања трагова, којих може већ бити ту. Француз Рене Форно дао нам је једну методу, која би у таким случајевима имала да изнесе траг, који се голим оком не да видети. Он је, на име, нашао, да боса нога и гола рука, услед влаге која природно долази из њих, кад дође у додир с ма каквом површином, увек оставља скривене трагове, који се овако не примећују. Али ако склизнемо преко тога места обичним мастилом наклашану плочицу, биће видљиво не само облик него и додирне линије оног дела тела, којим је површина додирнута. Но то поступање има својих мана, јер, ако се ништа баш не зна где се траг налази, морала би се сва површина тим путем испитивати, што би била и страшна дангуба и од врло сумњивога успеха, а да и не помињемо како се тиме могу упропастити многе може бити врло важне друге белеге. Ако бисмо се хтели уверавати о корисности овога поступања у истраживању трагова стопалних, наравно у случајевима кад позитивно знамо где су, можемо чинити и других огледа, који ће нам пружити повољне податке. Најбоље слике отисака стопала и шаке добиће се на белој хартији за писање, па онда на белим и отворене боје тапетима и на врло добро рендисаној дасци; даље, на лакованој дрвеној површини дају се још познати такви трагови, а врло тешко на полираној или воском натртој дрвеној површини, у ком случају дају само неки резултат још три процентни раствор нитрата сребра с мало додатка винског алкохола; на камену се не може ништа наћи. Ликови трагова на стакленој површини, који се могу изазвати флуороводоничном киселином, показује доста оскудно папиларе. Огледи ови могу се чинити тим начином, што ће се узети један ваљак, овлажен течносту која нам је од потребе, па се тим ваљком вози преко места, где се траг налази, али је боље за тај посао употребити четку, нарочито за то подешену. Оно место, на коме мислимо наћи траг, треба брзо премазати антраценским мастилом, разблаженим с потребном количином дестиловане воде, превукавши га једном меком и широком четком, од косе начињеном. Добивши тако премазану извесну површину, настаћемо да неједнако налеглу течност изравнамо другом, сувом четком, превлачећи више пута тамо амо. На тај начин изазвана слика трага биће много јаснија услед јачег дејства боје, и како је при том и наслањање боје сасвим подједнако, то и због тога битно је лакше посматрање. Врло добре слике нарочито кад се гледа на светлости која кроз њих пролази, могу се добити раствором једног грама еозина у 50 сеп. дестиловане воде. Но ма како да је и тај начин добар кад се зна где је или бар где се може наћи траг, ипак веома је тешко тим начином тражити трагове, кад се ни из далека не зна где се налазе. Пустимо неко лице да кроз ходник и собу извесним правцем пређе босим ногама у извесном правцу, а да томе нисмо присутни, па покушајмо да горњим начином изнађемо невидљиве трагове. Једва да ћемо имати који пут повољна резултата. Према томе као да је за добар резултат још једнако повољнија добра лупа. Наравно ствар је још сасвим нова и треба још сачекати од стручњака, који се овим баве, да објаве потпуно све појединости.

Ова Форнова метода даје повода за један други начин изналазка невидљивих трагова, који у неком погледу могао би се предпоставити њој, поглавито онде, где су трагови на папирној површини и где је стало за тим да се не уквари сва

површина и за позније огледе не учини неупотребљивом, што по методи Форновој често мора бити.

Истражујући код фалсификовања исправа да ли је једно инкриминовано место гумом или мрвицама хлеба истрто, узета је једном приликом једна пара, па је примећено, да је на једном месту сасвим јасно изашао на видик отисак од прста у цртежу попиларних линија. Чинећи огледе даље у том правцу дошло се до врло повољних резултата. Како то бива, казашемо сад.

У каква разласт стаклени суд метнућемо неколико зрнаца јода и, поклопивши га каквом стакленом плочицом, изложићемо га благом загревању у води око 70° топлој. Услед тога развијаће се у суду слаба једна пара. Ако сад хартију, која нас се тиче, угурнемо под стаклени поклопац и изложимо је дејству јодне паре за неко кратко време, изаћи ће јасно на видело отисци шаке или стопала којих на хартији има, с тачно оцртаним папиларима. Ако, по том, добивену слику превучемо сунђером напоњеним у дестилованој води, она с почетка жута боја прећи ће у отворено плаву (због штирка кога махом има у хартији), у којој се јасно распознају угасито љубичасте линије. Не влажи ли се више, после неколико часова скоро сасвим се изгуби једном паром изазвало жуто бојадисање и хартија остаје нимало неопштењена тако да се и за друге огледе да употребити.

(Свршиће се)

ЖЕНА ПОД ИСТРАГОМ

(Наставак)

Користити се сујетом жене, кад јој се као истражник обраћамо требало би схватити не као просту вештину, него као потпуно недопуштену вештину, која ће можда врло далеко моћи одвести. Ово је изодавна било познато нарочито Французима. »Ко хоће да успе код жена«, вели madame de Rieux, »мора у игру унети и њихову сујету« и Saint Prospère вели слично! »Ко хоће жену да схвати не треба да то тражи у њеном уму; њене слабости леже у срцу и сујети«. Али је ова особина тако снажна, да она врло лако може одвести и у заблуде. Ако истражник не би умео да се користи овим написом, он му као и иначе, ништа неће помоћи; разуме ли пак, онда је добио у руке такво оружје, с којим ће моћи терати жену докле хоће, јер тада најснажније почиње да делује повређена сујета, гнев, па често и сугестија. Узмимо на пример да једна жена хоће да пред истражником сачува свога љубазника, онда ако му само пође за руком да навођењем природних, потпуно истинитих факата узбуди њену сујету; ако му пође за руком да је увери, да ју је њен љубазник, кога она штеди, издао, оптеретио или заборавио, и ако успе да она и најмање у то поверује, онда она у већини случајева иде и даље, него што може и доказати, оптужује га и терети што је могуће више, па ако јој није немогуће покушава чак и да га уништи — да ли пак с правом или не, на то не пази. Она је свога љубазника изгубила, па га не смеју ни друге имати. »Сујета жене«, вели Ломброзо, »објашњава се наиме тиме, што је у животу жене најважније њена борба за другим полом«. Ово се саопштење утврђује дугим редом примера и историских података и с тога нам у многим случајевима може служити као средство за разрешај. Али је од свега у понеком процесу највише од важности знати најпре, да ли је једна жена ову »борбу за другим полом« примила већ или не, т. ј. да ли већ има некога за љубазника или тек хоће да га има. Буде ли се могло доказати само, да је у њој сујета изненада пробуђена, или бар битно појачана, онда је безусловно потребно питање потврдити. При томе доста пута полази за руком одредити и саму личност човека, ако је само могуће поуздано одредити време, кад су се ови знаци сујете показали, и ако је баш тада имала какве ближе или даље односе са неким човеком. Нека ови моменти и упола само буду подпогнати, и нека не буде никакве погрешке у посматрању, па је закључак поуздан.

Исто тако много поуке о сујети жене добијамо и тада, кад хоћемо да знамо, како то може бити, да једну жену често улови човек, који јој ни у коме погледу — не може бити раван. Али ни у тим случајевима није потребно говорити о »нераз-

решљивој загонетци у срцу женином“ или о „вечито тамној тајни душе женине“, — *vulpes vult fraudem, lupus agnum, femina laudem* — тиме су све дубине тајанствености решене. Дотични човек умео је само поклонити *laudem*, разумео је пробудити сујету па стога је и изашао као победилац и над оним, који је био много достојнији од њега.

Ово иде тако далеко, из одговарања на питања о сујети жениној можемо добити поуздан и одређен одговор и на саму живахност њеног сексуалитета, а тај је одговор за криминалисте врло често од највеће важности. Стари Хајнрот изврсно вели: Сваки женски индивидуум поклања себи, само док још може, или док верује да може полагати право на нешто, највеће поверење; сујета је полни карактер“, а ми још додајемо, и мерило сексуалитета. Чим дете метне у косу прву шарену пантљику, полност је се већ узбудила, она се с љубављу пење до највишег кићења и украшавања и умире, кад се постарела жена занемари. Жена лаже кад вели, да је у њеном срцу све изумрло, а седи пред вама чиста и накићена; она лаже кад вели да још љуби свога мужа а и најоскуднија брига за одело и тело говори друкчије; она лаже кад уверава да ће увек иста остати и да ју је сујета прошла. То су правила без изузетка, и сваки грешни, ко им не верује.

Често долазимо у прилику да будемо поучени и о томе, колико вреде женска знања и у колико се на њих можемо ослонити. Али није овде место да се о капацитету и женског мозга оријентирамо, и да се упуштамо на опасно поље, на коме су некад Шопенхауер и другови а за њима и модерни Антрополози радили, и још и данас раде — у даноме случају то је ствар иследникова, и он ће и то испитати, као и све остало. Ми ћемо само указати на симптоматизму вредност женских знања у погледу на њихову сујету. Тако Локе вели, да жене у цркву и позориште иду само да изнесу своје хаљине и покажу своју побожност и разумевање у уметности, а *madame d' Arsonville* вели жене уче само да се каже, како и оне нешто знају међу тим до самих знања врло им је мало стало.

Ово је важно што ми баш у овом погледу можемо по који пут учинити жени неправу. Ми смо навикли узимати, да жена за задобијањем ма каквих знања мора имати извесан одређени циљ, који са њима стоји у узрочној вези. Ми се обично питамо: за што се он интересује за њих, зашто је стекао себи та знања, и у већини случајева чинимо потпуно правилно, кад се те логичке везе сећамо и логички је тражимо. Ово је доносило много разумевања и у најтежим процесима — али би код жене ту било лажно закључено. За вештине, литературу и знања оне се већином интересују из сујете; али и за стотине других ситуација још, само зато, да би знале, да би тиме могле сјајити, показати: да се зна. Сујета и радозналост врло су сродне и жена често долази до знања, која би је веома јако могла осумњичити, само кад се она не би могла на најбеднији начин објаснити: њиховом сујетом; а ова се опет објашњава само борбом за другим полом. И сама жена инстинктивно зна, да своја знања само на овом пољу може употребити.

И ова борба за другим полом, најчешћи је издајник женин, и то како за своје сопствене злочине тако и за туђе. Свугде ће ово бити драгоцено: „Прва Евина помисао после греха беше: Како ме одева овај смокови лист?“ Ово је изврсна представа, да Ева, која се само своје Адаму имала да допадне, поред свију других беда због греха, прво дође и на ову помисао. Али је она потпуно тачна; чак и Евине мисли можемо од прилике представити: „Да ли ћу му се сад више или мање допасти?“ Свакако, врло је карактеристично, што се вели, да јој је то била прва помисао. У томе и лежи сила сујете, што се она брзо напред пробија. Може се рећи, да би од свију откривених делата, које је руководила жена за имаовином, најмање још половина остала неоткривена, само да су учиниоци још толико снаге имали, да се са неправично задобијеном тековином, још извесно време притаје и на миру остану. Отуда се и сваки криминалист, при истраживању покрађа, у толико више може надати, да ће учиниоца открити, у колико је сама покрађа већа. Велика покрађа се на лопову да одмах видети, док је само неколико банака врло тешко приметити. Ово опште начело, много се више даје применити на женски род, него ли на мушки; стога криминалист, који сумња на извесног човека, треба мање пажње да обрати на његов лични трошак, већ много више на трошак његове жене или љубазнице. Кад посиљни украде што

госпођи мајорици, онда нову кецељу добија његова љубазница, која је онда не чува у орману, већ с њом одмах сутра дан иде на пијац. Ово иде тако далеко, да жене не могу ни да дочекају тренутак, кад ће се накитити. Једном се десило, да ухвати цигане баш на самој делу, и кад су они кроз прозоре покрађу избацивали, стражу чувале, беху оне већ покрађу и поделили, па чак, поједине хаљине и обукле — њима је најважније било, да накићене дочекају своје мужеве.

О сујети треба још прегледати и „*Romantic Love and personal Beaut-y*“ од Ханрија Финка.

У погледу сексуалности за нас је важна још и уседелица, јер је она сама по себи, нешто са свим друго од свега остало женскиња. Стога њу треба друкчије и посматрати и схватити. Какве се особине приписују овима, већином врло бедним створењима, познато је довољно, а биће прилично да су тачне такође још и све оне многе необичне и непријатне особитости, које се о њима причају.

Уседелица је промашила свој природни циљ и тада излази на видело и све остало, што овом случају одговара; а то је: огорчење, завист, злоба, опорно оцењивање туђих особина и дела, незграпност у схватању нових односа, претерана плашљивост и стидљивост, последња већином као симулације невиности.

Познат је факат, који сваки искусни криминалист може потврдити, да уседелице (ми овде мислимо само на неудате у године већ зашле жене без деце; никако пак на госпођицу у анатомском смислу). Да уседелице као сведоци увек по нешто ново донесу. Нека сте десет сведока по једној ствари испитали и нека су свих десет њих једнако један догађај описали, нек дође само стара госпођица као једанајести, она ће целу ствар са свим друкчије знати, јер ју је она, одговарајући својој природи, са свим друкчије посматрала. Она ће увести у њу читаву масу сумњи и размисљања, тврдећи да је најобичнија ствар највеће зло; и ако јој само буде могуће, довешће све у везу са својом личношћу. Ово колико је карактеристично толико је и јасно. Она обично у своје животно није много добра проживела, није никада имала мушке заштите и врло често била је без одбране предмет и нишан подсмеху и задиркивању; учтивост и пријатељство често јој је врло ретко указивано, и онда је са свим природно, што она свуда само зло види и што је сво то зло само на њу управљено. Ако је стара госпођица видела са свога прозора какву тучу, и треба по њој да сведочи, она ће изјавити сумњу, да је туча само зато израђена, да њу узнемири. Ако је какав кочијаш поред ње неко дете прегазно, она ће пронаћи, да је он управо на њу хтео, само да је уплаши; лопов, који је продро у суседов стан имао је намеру, да то у њен учини јер је само она без заштите и само је она свакоме изложена — појмљиво је дакле, да је он само њу хтео да оштети. Али како по правилу има увек више сведока, и како ће она често и сувише донети, то она онда са својим исказом неће моћи свагда зато шкодити; међутим ипак треба бити на опрези.

Да има и изузетака, разуме се само по себи; али је тако исто познато и да се и овде изузетци у екстремности браќају; и кад се по који пут деси, да нека старија госпођица, нема злих особина својих другарица, онда ће се тако исто и то десити, да ће она бити и много љубазнија и мекша, те ће на тај начин опет као сведок бити опасна, јер ће сваку ствар сувише благо и помирљиво схватати. Исто је тако тачно и то, да су по неке старије госпођице и много образованије и цивилизоване, него остале жене; и као што *de Quincey* изводи, то долази отуда, што оне, немајући да се брину о мужу и деци, много више имају времена и мира да се и лепим баве, — само ако су томе ма и најмање наклоњене. Ваља само обратити пажњу, па ће се одмах видети да су већина оснивачице добротворних друштава, обично старе госпођице или удовице, које нису имале деце, код којих се дакле материнство није могло правилним путем задовољити. Не треба дакле да се варамо и да се, кад о племенитости једне жене судимо, и тиме дајемо завести, што су оне толике и толике добротворне институције основале, или се при њиховом оснивању јако интересовале и истицале, ту може бити племенитости, али по правилу томе је основ увек само у оскудици занимања и, као што помену смо, у тежњи за неком врстом материнства.

(Наставиће се)

ТРЕБА ЛИ ЛЕКАРУ ДОЗВОЛА ЗА ОПЕРАЦИЈУ?

Један скорашњи случај у Москви дао је повода, да се узме претрес, и не само да се теориски, него и на пракси, *закондавним путем*, што пре расправи и реши питање: сме ли лекар, и без пристанка дотичног болесника, у извесним случајевима преке потребе, предузети над болесником хируршку операцију, само ако, по лекарској савести својој, налазио буде, да је та операција била неизбежно нужна, или не сме него мора да пусти, да болник, који би операцијом могао бити можда спасен, оде без ове насигурно у загрљај смрти?

Случај, о коме говоримо овде, десио се 14 пр. мес. у Москви. Тога дана било је пред Московским среским судом суђење д-ру Модлинском. Казаћемо мало сниже за што је тужен, а пре тога да речемо реч две о њему лично и о интересовању публике за његову ствар.

Др. Модлински је ученик и последник гласовитог московског хирурга и оператера Книа и важи данас као најодличнији хирург у Москви. Колико је он уважен као зналац и поштован као човек види се по томе, што се московска публика није никад у тој мери интересовала ни за једну ствар, као што се овога пута заинтересовала за процес др. Модлинског. У судској сали могле су се видети и особе, које припадају највишим круговима у Москви. Огромна Митрофанска сала московског суда беше дупке пуна с краја на крај.

А због чега је то дошао један тако угледан лекар на оптуженичку клупу? Дошао је с тога, што је следујући позиву своје предузео био и извршио једну операцију у доброј и најбољој намери, али је ова испала фатално, а за извршење хируршке операције није имао овлашћење, дато му по свима формама.

Од прилике у августу месецу прошле године дошла је у његову клинику, која носи име његова учитеља Книа, нека селанка, девојка Прасковија Чернова, којој је могла бити осамнаеста година. Дошла је да је лекар ослободи неке гуге, која јој беше израсла на врату и која је страховито ружаше. При прегледу пацијенткиње, пре операције вратне гуге, која је, у осталом, веома успешно испала, др. Модлински је констатовао да Прасковија има и на трбуху оток ембриолошког карактера, који би, по његовом схватању и нахођењу, ваљало такође у интересу доброг здравља девојчиног удалити отуд. Но како је за ту другу операцију био потребан пристапак Прасковијина родитеља, то је др. Модлински наредио, да његови асистенти прибаве дозволу родитеља а да се операција не извршује дотле. Сутрадан су асистенти призвали оца девојчиног и он, ма да се први мах противио, дао је усмено свој родитељски пристапак, да се операција може предузети. Асистент др. Коцебу сведочи, да је он изјавио само своје чуђење шта ће та операција кад се његова кћи није никад пожалила ни на какве унутрашње болове. Сутрадан, после добивене усмене дозволе очеве, др. Модлински, уз асистирање редовних ординаријуса, предузео је и извршио операцију пред неколиким хирурзима из губерније, који су се у тај мах случајно затекли у Москви. Операција је у први мах ишла брзо и испала је срећно, али баш у последњем моменту, кад је просекао и хтео да удали гуку а оно прсну и један део гноја просу се из ње у трбушну дупљу. После брижљиво извршене дезинфекције извршено је потребно зашивање и операција се сматрала за срећно свршену. Али убрзо се погорша стање болесничино и пошто се појавише знаци запаљења трбушне марамице, то др. Модлински приступи другој лопаратомији, која показа, да је наступио случај септичног перитонитиса. На 24 сата после тога Прасковија беше хладан леш.

Није протекло много времена, а родитељи девојчини поднеше суду тужбу, што је др. Модлински предузео операцију, без пристанка девојчина и без дозволе родитељске. Тражили су да суд осуди хирурга по § 142 кривичног закона. Асистенти, кад су саслушани, рекли су, да су родитељи доиста дали дозволу. Но неке од „фелчерница“, које су такође биле присутне при операцији, теретиле су донекле др. Модлинског тачним неуредностима на клиници. Суд је позвао као експерте професоре *Снегорва, Рајдинга, Минакова* и *Баконова* и ови су дали мишљење одлучно у корист туженика дра Модлинског. Сам туженик у завршној одбрани својој речито је доказивао, да је био у *араву* предузети операцију већ и на основу своје савести својег увиђања, да је операција потребна, макар и не било допуштења и пристанка родитељског. Није хтео признати да је по чему био крив и одговоран за смрт девојчину. До сад је

било преко 30.000 особа под његовим ножем и он ни у једном случају није предузео операцију без потребног формалног пристапак дотичне особе, њених старалаца или њених родитеља. У одбрани својој и по други пут је нагласио, да би за извршење једне операције требало да је довољно само то, што лекар, хирург оператор, налази, по лекарској савести и зналачкој оцени својој, да је операција потребна. Он је, вели, сав свој труд све своје нерве уложио, да у Москви створи једну клинику за углед, али ако би га суд, због смрти Прасковије Черновљеве, огласио за крива, онда би он окренуо медицини леђа и све би напустио, што је годинама с тешком муком подизао и чему је сав свој живот био посветио. После сјајне одбране тужениковог браниоца адвоката дра Ледницког узео је реч државни тужилац и тражио је осуду докторову. Суд је нашао да је др. Модлински крив и за то га је осудио на 7 дана затвора, с тим да га у верском погледу има још и црква да казни.

Овај случај заповедно налаже, да се закони у погледу предузимања операција битно измену и да се лекарској савести даде шири мах, а да се за могуће злоупотребе потраже предохране у каквим другим мерама, а не у несурвременом тражењу дозволе од болесника или, што је још горе, његових родитеља, које често баш љубав родитељска заслепи, те не допуштају спасавање своје деце, помоћу хируршке операције. **В.**

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Белов.

16

Чудновато писмо ово пробуди Шасенову радозналост, узбуди му чула и речима о госпођици Икс уљуља га у сигурност. Тако се упутио на састанак, који му је донео смрт.

За женом, која је имала стан и која је, без сваке сумње, убилац, трага се непрестано. Али њена умешност пре злочинства даје основа зебњи, да се ни после тога неће глупо понашати. Пре свега нити се зна, куд се изгубила, кад је напустила Ри де л' Аркад, нити откуда је дошла, кад се упутила у Ри де л' Аркад. Пошто јој је утрт траг, има мало наде, да ће се брзо пронаћи. За први мах требало би сазнати, од које би се међу разним женама, са којима је Луј Шасен одржавао односе, могло уопште очекивати убиство. Љубазница обичне сорте, изневерена или преварена особа тешко да би се овако страшно светила, како се овде догодило. Непозната припада свакојачко бољим круговима нашега друштва; за то говори отменост њене појаве не мање од у основи циничког писма. Тако исто нека је напоменуто, да ју је Шасен морао добро познавати или да је бар раније био с њоме у тешким односима... С тога му и није оставила ни мало времена за присећање или за оријентисање, него га је напала, чим је крочио преко прага.

Исти лист извештава сутрадан даље:

„Веома претерани, ако не и лажни, гласови тврде, да је суд предузео у Шасеновом убиству истрагу у сасвим новом правцу. Оно до душе пада у очи, да је госпођа Шасен за време од две године двапут постала удовицом на сасвим исти начин. Оба се пута јавља нека жена као убилац, која је своје жртве примамала себи писмима; само је садржина писама била различита: у првome се апеловало на племенитост господина де Живреја; у другоме ласкало пороцима једног распусника. Појмљиво је, што суд трага и у овом правцу; али тешко ће коме пасти на памет да посумња у жену, која ужива изврсан глас, која је свога првога мужа преко сваке мере волела, а која је на развод са својим другим мужем нагнана најодвратнијим околностима. Осим тога ми смо у стању саопштити истину, да удова госпођа Шасен лежи тешко оболела и није свој стан напуштала већ неколико дана; у осталом, нема она ни најмање сличности са госпођом, која се појавила у Ри де л' Аркад.

Говорило се такође и о хапшењу госпођице Икс. И та је вест неистинита. Госпођица Икс је била позвата, да буде испитана о жени, за којом државни тужилац трага на све стране, која њу, како је бар по њеном писму изгледало, исто тако добро

познаје, као што је познавала Шасена. Госпођица је Икс изказала, да се у њој још ни према коме није породила сумња, да је живот Луја Шасена са њезиним имао само веома лабавих веза, и да је он себи прибављао и таквих забава, о којима она није имала ни појма. Она је у свима својим исказима показала велику повученост, чему се ми и не чудимо код још увек врло лепе даме. Још је, дакле, умотано у исту таму убиство у Ри де л' Аркад; а да ће се икада расветлити, изгледа нам за сада још веома сумњиво».

*

Код злочинства, чији је једини покретач била освета, ретко доводе истраге до брзога успеха. Јер где полиција обично тражи преступнике? По јавним саобраћајним местима — јединим, где она има приступа., Али кога тамо може да нађе? Преступнике од заната, обичне злочинце. Ну ако кривац припада другим друштвеним слојевима, који би се морали потражити и на другим местима, онда јој се делање особито отежава, пошто полиција, ако нема поузданих знакова, не сме олако да продре у приватан стан. А и познате су навике, познате већ мере, које се предузимају, које готово увек остају исте, јер је, што је у осталом разумљиво, и полиција изложена старим обичајима рутине; у самој ствари и њој само веома ретко дође каква нова мисао на памет.

Код Шасеновог убиства, на пример, не би јој никад пало на памет, да убицу тражи у каквој болници за душевне болеснике. Већ сама та околност, што се болесници у таквим заводима држе добро затворени, искључује код полицијских чиновника и помисао на такву могућност. — Али зар не испада покадшто и каквој осуђеници за руком, да се докопа слободе? Зар је, на пример, искључена предпоставка, да ће каква богата или и само умешна особа међу болесницима моћи добавити средстава и пута за кратак излазак, на време од неколико часова?

О таквој повреди заводске уредбе, па била због тога кривица до директора, до лекара или чувара, ћути онда поуздано историја за сва времена, чим се догодила каква несрећа или је болесник при таквом изласку учинио какву погрешку или чак извршио злочин.

*

Убиство, чији учинилац остане непознат, које се поротничким суђењем не одржава на дневном реду, у Паризу је брзо заборављено. Тако се исто и о убиству у Ри де л' Аркад после четири недеље једва још и говорило.

*

Смрт је извршила развод брака радикалније, него што би учинила ма како повољно свршена парница.

Госпођа Шасен је и по други пут удовица. Да ли ће се по трећи пут удавати? — Можда! Та она има тек двадесет и четири године и изврснога је здравља, отако је ослобођена свога другога мужа; располаже још са седам милиуна — јер је два милиуна Шасен спирио за две године, — те је свакојако вредно помучити се око ње! Најзад, није јој јамачно много до тога стало, да дуго носи име, које је у њеном срцу будило најжалосније успомене, ма да барон Роберт није сматрао за потребно рећи јој, да је као жена припадала убици господина де Живреја, њеног првог мужа.

* * *

Берта Моклер се осећа у заводу Свете Ане врло добро. Али се сме као искључена сматрати могућност, да буде икада враћена у Клермон. На против, душевна ће се бољка, које је без сумње већ допала била, кад је извршила онај иначе непојмљив злочин, употребити као мотив за молбу о помиловању. Њена је будућност осигурана: доктор Баријо стављен је у могућност да јој одреди поприличну ренту; он ће је јамачно овда-онда употребити и као објект за хипнотичке студије, јер се лекар радо не одриче тако изванредно zgodно објекта.

*

Госпођица Икс је редуцирала свај буџет после Шасенове смрти, али се својих навика није одрекла. Виђа се у позоришту, у Булоњској шуми, са лепим пријатељицама, које су у истој сразмери млађане, у колико она стари — једна околност, која доказује, да се не плаши упоређења, и да се још убројава међу лепе жене.

Барона Роберта су опет спопали путнички беси онога дана, којег није више био потребан својој пријатељици.

Тога дана је позвао свога Курјеа.

— Спремај сандуке, заповедио му је, отпутоваћемо за један сахат.

— Зимску или летњу гардеробу? питао је Курје.

— Обе! Од сад се више нећемо нигде задржавати!

— Врло добро, господине Бароне, одговорио је Курје.

И они отпутоваше!

Ј. У. —

Крај

КАРТЕ И КАРТАШИ У ПАРИЗУ

„... Краљ је заповедио господину Сесаку, да напусти своју службу, и да се одмах сели из Париза; а знате ли за што? За то, што је при картању варао, служећи се обележеним картама,“ тако је писала у једном писму од 18. децембра 1678 године госпођа де Севиње, која је била хладни и непристрасни посматрач свога времена и својих савременика. А у једном писму од 18. новембра 1780. године прича гроф Мерси д'Арженгло царици Марији Терезији, која га је молила, да јој поверљиво саопштава, шта год се деси на француском краљевском двору, у коме је била сјајно средиште њена кћи Марија Антоанета, дакле прича овако: „Маркиз де Шабр, официр у личној краљевској гарди и познати карташ играо је први пут у двору и добио је 18.000 лујдора, али је за неколико дана свога бављења у Марлу изгубио 30.000. За тим је ишао по извиканим коцкарницама, и у једној га је притворила полиција, што је украо грофу Дилону кесу са 500 лујдора.“

Ово неколико речи могу послужити као довољан доказ, какви су били коцкарски столови у Паризу у разна времена, па били они јавни или у скривеним салонима или у краљевој палати. Увек се у тој дрској игри служило с разних страна најгорим средствима, некада као и данас! Кардинал Мазаран, моћни стуб државе под Лујем XIII., важио је као лажни играч при картама. Од њега се још води она изрека „Prendre ses avantages,“ која се некада врло често употребљавала, а која у слободном преводу значи: „Свако је коришћење слободно,“ па макар то било и коришћење лажним средствима, И за време владе Луја XIV. играло се дрско, а и не мање... лажно. Један његов љубимац, који се у Паризу образовао, а по рођењу је био Грк Апулос, био је познат са свима финоћама игре на срећу, и зарадио је велико имање на карташким столовима, док најзад није ухваћен као лажни играч. Његов новац оде опет у касу државну, а он буде осуђен на двадесет година робије. По њему се од тада називају сви етрасни играчи, који се служе и не допуштеним средствима „Dreces“ (Грци). Лажних играча било је и у осталом дворском друштву, међу дамама и господом плаве крви. Принцеза де Харкур играла је јавно с обележеним картама, и „када би је ухватили, она би стала грдити, па би се чак служила и погрдним речима, али је варала и даље,“ прича Сен Симон у својим мемоарима. Господин Грамон, који се бројао међу кавалере Луја XIV. вели у својим успоменама са свим равнодушно, да је он, кад год је само могао, „кориговао“ игру у своју корист, и што је најоргиналније, истиче за то неко „право“ па вели: „Свакада је било моје уверење, да то није непоштено, већ да је то моје право, да се послужим у своју корист умешношћу и талентом, које ми је подарила природа; па и у свем осталом животу умешност има право да тријумфује над неумешношћу. Да су умрли сада они који још живе и пишу своје мемоаре, а припадају највећим круговима, и да су поштено написали, видело би се, да се више њих разумевало у ту вештину, и да су је срећно практиковали, играјући лажно у своју корист, више но што би се могло и сањати.“

Када се већ почела јављати потајно буре револуције, када је у Паризу владала глад, а у земљи се почела множити сиротиња, тада су карташки столови у Фантенеблу, Марлиц и Тријанану у велико радили. Неколико дворана, које су имали ту ђаволу страст, умели су да наговоре Марију Антоанету, да уведе коцку у двор; па како је Луј XVI. био човек слаб и непостојан, попустио је најзад молбама своје жене. За кратко време постала је краљица најстраснији играч; по некад је седела за карташким столом по тридесет и шест сати, а свој је месечни депарис од 500 лујдора изгубила обично истога вечера,

но често су губици били и већи. Једне је ноћи, на пример, изгубила у Марлиу 140.000 франака. Када би са својим дворским дамама напуштала коцкарску собу, свилене су јој хаљине биле тако прљаве од златних новаца, које је држала при коцкању у крилу, да су је дворкиње морале пресвлачити, ако је хтела да се опет врати у коцкарску собу. При коцкању је често долазило и до занимљивих сцена; тако н. пр. гроф Артон се обично гласно радовао или је тужио, кад је добивао, односно губио; па и када би се приметиле обележене карте, или да је нестало са стола који пакет банкнота, ипак се по извињеној ствари продужавала игра и даље. Свакојаке су се авантуре дешавале на двору; Некакав звикан Енглеz вратио се био из Индије, па распростраје глас међу дворске кругове, да њему то није ништа, да се усуди да изгуби при коцкању по 200.000 лујдора. На неколико дана после тога добије он позив на двореку забаву, и још је истог вечера седео у Марлиу за коцкарским столом са краљицом, те од тада постаде ту редован гост. Пошто је за сразмерно кратко време дигао од краљице и њене околине 500.000 лујдора (преко 10.000.000 динара), њега нестале са дворскога паркета. „Срце ми се цепа, кад чујем приче о теби,“ писала је Марија Терезија својој кћери, која је поред издатака на коцкање распала силне паре на наките; али узалуд беху све молбе и све опомене.

За време Марије Антоанете коцка је тражила и налазила жртве само у финансијским и аристократским круговима, али данас се њоме занимају све класе и сталежи, и жртвују јој суме од многих милијона на годину. Треба само походити безбројне вашаре у околини Париза, или се прошетати недељом и празником изван булевара, па се може наћи множина варалица, које бацају попа, и који се у Паризу зову „baneteur,“ а у Немачкој „Baueufänger,“ како на столићима показују своју вештину са три карте. „Ево кец, поп и жандарм,“ чује се њихов весело позив, „пазите добро, господо моја, брзина није никаква мађија или опсена, све је то природно; добит се одмах исплаћује — та де, рескирајте један динар; молим вас пазите добро: један, два три, где је сад поп?“ и наравно добију најпре неколицина, која су у друштву с варалицом, а после тога други бивају добро очерупани.

Свуда у Паризу — у локалима сваке врсте, на железницама, на лађама, у хотелима и т. д. — има карташа по занимању, који, као и горе поменути господин Грамон, сматрају за своје право, да се послуже брзином и талентом, који им је природно подарила! И ако се лажно играње карата већ и јавно врши, ипак се све више множи број лаковернога света, који трчи рулетским и карташким столовима, и једва чека од нестрпљења, тако рећи гори од нестрпљења, док се не окрене карта, и док га не опљачкају до последње паре. Да је та професија једнака и код нижих и код виших класа, може се видети и по томе, што нам казује ово неколико редака. У Риму је код Квиринала био бразилијански посланик Дон Калодо. Он је био редован посетилац коцкарског клуба de la gracia, и једне је вечери ухваћен у том клубу као лажни играч тај племенити дипломата, који је своје друштвено и дипломатско образовање стекао у Паризу! У Сениној вароши има и тако званих професора лажног играња карата, од којих је пре кратког времена један ухапшен; он је у отменим круговима изгубио све своје велико имање, па се најпосле одао лажном коцкању, те му је оно још неко извесно време омогућавало продужење раскошног начина живота. Како је то много практиковао, буде ухваћен, те му тако клубови затворише своја врата. Он је падао све дубље и дубље у блато, док га најзад полиција није ухватила.

Колико је велик број тих лажних картароша и варалица, види се већ и по величини полицијске бригаде, која се бави искључиво коцком и коцкарима, а у њој има 110 људи. (У Берлину има на ту цел пет тајних полицајаца и један комесар. У пркос свој прилежности и вољи за службом мали су успеси према њиховој множини и издацима, који се на њих дају; издаци су тога ради велики, што се тим људима, полицијским агентима, пружају богата средства, да би могли у разном оделу улазити у коцкарнице, и да би могли тамо ради својих посматрања чак и изгубити по неку стотину динара.

Но колико је тешко улажење у такве куће, још је теже насилно улажење; јер кад се већ продире насилно, то не може да буде без икакве ларме и у кратком времену, а дотле наравно

нестане свих подозривих предмета. Пре неколико година обрадила је полиција пажњу на једну кућу у некој мирној улици поред Волтеровог Булевара, која је дању била тако рећи мртва и нема, а ноћу се из ње чула иза дебelih прозорских шалона оваковрсна ларма. Полицајци су добро посматрали зграду, и никада нису могли приметити да когод улази на добро закључану капију, те је дакле морао постојати неки тајни улазак. Најпосле нађоше и њега, кад су једну алеју опколили сами полицајци а неколицина људи, који су ту били, на један пут нестале, као да су у земљу пропали. Ближим испитивањима нашло се, да из те алеје води један са свим узац подземни ходник у ту кућу; једне ноћи упадне унутра један официр са једном десетином жандарма, који су могли ићи у ходнику само један за другим, али им се ствар са свим поквари, јер крај ходника беше ограђен једном закључаном гвозденом капијом, и кроз њу се могло проћи само ако се има подесан кључ, или ако се зна лозинка. Полиција је опет по сваку цену хтела да сазна унутрашњост те тајанствене куће; једне од идућих ноћи успузају се полицајци на кров једне суседне куће, те пређу на ту кућу, открију цреп и низ таванске басамаче сићу у кућу. Ипак су их доле морали чути, јер су нашли само друштво господe, која су се, изгледало је, безбрижно забављала поред вина и цигарета, и који су добро одиграли своје чуђење нежељеним гостима, али ипак при бољем испитивању, извукла је полиција из камина једног лажног карташа.

Другом је приликом полиција са свим тачно знала за лозинку, којом се улазило у једну врло лепу кућицу у улици де Наварин; она је гласила: „Доносим цвеће за Виргинију,“ и сваки је посетилац морао носити у руци киту цвећа. Кад је тајна полиција на тај начин ушла, ипак се одмах посумњало, и одмах је дат знак у коцкарски салон, што је полиција по томе приметила, што кад је ушла у салон, нађе тамо велико елегантно друштво дама и господe, које се врло весело забавља и шали, а у златно одело ливрејисани момци служе их чајем. Све би приметно, али ништа не би нађено; већ су се хтели полицајци да удаље с киселим лицем, кад се на један пут ван салона чу гласно кијање, и оно се понови више пута. Жан-дармеријски официр отвори један прозор и виде у узаном улазу у зиду једног човека већ у годинама у фраку, који се беше готово смрзао од зиме, јер је био већ крај јануара. „Молим вас, драги мој, ходите овамо; можете се још више расхладити,“ рече му весело полицајац. Дебељко клецајући уђе унутра, и у његовом џепу нађоше карте и све улоге у банку; и тај центлмен беше полицији добро познат лажни коцкар и карташ.

У Паризу има тих приватних коцкарских салона безбројно. Већином су то салони извесних дама, које су некада играле велику ролу у свету, у коме се не траје дуго, и које у то време нису само стекле себи који леп, елегантан стан, већ су и спасле десетину својих познаника. Код њих долазе такви људи на чај, после чаја се почне картање ради забаве и најпосле оне пређе у хазарно; добри пријатељи такве куће доводе своје пријатеље собом. Али ради обзирности, да не би добили какве неочекиване посете, лозинке се у таквим кућама често мењају, као: „Је ли ту доктор?“ — „Прима ли данас милостива у девет или у десет?“ — „Долазим ради слика“ ит.д., а поред тога се тражи и извесно знање лупања у звонце или куцање на вратима, па и поред свега тога нађе се неки срећан ритер, који свима играчима дигне вешто, по свом праву, све новце.

У свима се готово париским круговима игра коцкарски, а број је тих клубова врло велики, њихови су називи врло звучни, а многи су отворени само ради коцкања. Они се деле на „тајне“ и на „јавне“ клубове; код првих се тако звана „пискла“ употребљава у корист клуба — на луксузан намештај, на раскошне свечаности ит.д. — а у другима то иде у џепове оних који добију. Велике варошице претпостављају тајне клубове, јер ту долази само боље друштво. У Паризу има увек спремних места за коцку; или у тајним собама каквог угледног ресторана, или у салонима бољих глумица. Кад дође у који хотел какав странац па се у хотелу даје бал, одмах се налази ту и једна мала собица, у којој су спремљени столови за коцкање, те се странац, пошто он обично не игра, привољева од старијих лица на балу, да се забави с њима мало картањем. И тако коцкари черупају своје птице, све дотле, док их полиција не ухвати; полиција обично на такве забаве изашије по неколико својих агената.

Ако је коцкарима и варалицама по некад Париз и сувише опасан, онда они почастују провинције својим посетама, и онда се коцкају с великим господином лети у купатилима. А да им се не би лако ушло у траг, они и ту изумеју начине, како да празне џепове својим ближњима. Познати лажни коцкар Ардисон дуго се времена бавио у првим париским коцкарским клубовима под именом гроф Андреа, и једва су га једном познали у једном таквом клубу, када је он већ био лепо зарадио читав милијон. За тим је ишао по разним великим купатилима под најразноврснијим именима и у најразноврснијем оделу, да му се не би хватио траг.

Једног дана допутова у Бијариц Херцог Талавера, оронули старац, с дугом, белом брадом, окружен мноштвом послуге; најмио је једну вилу крај обале, али због своје превелике слабости у прво је време чувао кућу. Пошто се мало опоравио, слуге су га возиле у шетњу покрај обале у колицима; није хтео никога ни да погледа, а већ је одавно наредио, да се распростре глас о његовом силном богатству. То је био тако добар лепак за најугледнији коцкарски клуб! Најугледнији чланови клуба представили су му се, и молише га да учини клубу ту почаст, те да га посети; херцог се извињавао својом изнемоглошћу, али на велике молбе чланова клуба, обећа им, да ће доћи. Тако даде, да га једно вече одвезу у његовим колицима у клуб; ту се прво забави на концерту, за тим после концерта забави се и у соби за читање и забављање, и најпосле, на велико наваљивање, оде да види и собу за картање. Приведу га зеленом столу, и ту као отмена личност извади неколико стотина наполеона, и изгуби их, а и не трепну ни један пут. То се понови неколико пута, јер је изгледало, да се херцогу допала игра карата. На један пут му се осмехну срећа, и добијаше, и добијаше непрестано; губио је с времена на време мање суме, али само за то, да би му ђудљива богиња била што наклоњенија. Кад је тако лепо Херцог Палавера придигао два милијона франака, тада се он уклони из Бијарица, јер се господин Ардисон бојао, да се не би неким случајем открило његово херцогство и да му не би скинули белу браду!

Други један познат коцкар Гарције отиде из Француске у Мексико. Помоћу својих људи покупује он у престоници те републике све нове карте, тако да се једног дана осетила велика оскудица у картама, што се у вароши, у којој се тако страшно коцка јако осећало. У том се прочује по вароши, да на једној француској лађи има грдна количина карата. Карте су биле врло лепе, али и скупе, но коцка поче бивати због лепих карата све већа. Грације је већ ушао дотле у разне серклове, и кроз неколико недеља оставио је Мексико пун злата и банкнота, да би — неколико година доцније у Француској био затворен због просте крађе.

Дакле и код коцкара важи она изрека: Како дошло — тако прошло!

Но дешава се, да и саме варалице по некад наседну. О томе сведочи ова мала историја: Два позната париска коцкара упознаше се у позоришту са неким по изгледу богатим странцем. И тако овамо, онамо, дођоше они у један мали кабинет у неком отменом ресторану заједно са тим странцем. Један коцкар шану своје другу: „Пустимо га, да прво он добије коју хиљаду динара, па ће нам бити сигурнији за после.“ За тим добије странац

3.000 динара, па на један пут поче једно за другим јако кижати, и метну мараму на нос: „Пардон, господо, само за неколико тренутака, док оперем мало нос; то је моја стара слабост, да ми крв иде на нос, одмах ћу се вратити.“ Њега несташе, а варалице још дуго чекаше залудно на његов повратак.

ВЕЛЕШКЕ ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Ослобођен због недовољне разумности. — Неки Ајзенкшир, један од бив. служитеља грофа Јована Палфија, буде отпуштен из грофове службе. Но како је он сматрао да му је нешто закинуто од зараде, то је код бечког суда грађанском парницом тражио од грофа накнаду. Суд је, услед Ајзенкширове тужбе, позвао, саслушао и на даљи исказ заклео, ђенералног инспектора грофових добара. Кодерла, који је посведочио да је Ајзенкшир потпуно по погодби исплаћен и измирен. Ајзенкшир, жалећи се вишем суду против оваке првостепеног суда, употребио је израз, да је Кодерле *кривоклетник*. Због ове увреде тужи Кодерле Ајзенкшира кривично. По таквим кривичним случајевима у Аустрији извиђа и суди кривицу само један судија. И надлежни судија, по свршеном извиђају, донео је овако мотивисану пресуду: „Објективно узев нетачно је, неистинито је, тврђење тужениково да је Кодерло кривоклетник, или како туженик, субјективно оцењујући ствар, држи, да је у пуном праву и како му његова недовољна интелигенција и спорост у размишљању нису дали могућности за друкчу процену, то он, према својој недовољној интелигенцији не може бити кривично одговоран за свој поступак“. И тако је Ајзенкшир због недовољне интелигенције пуштен као невин.

Воли смрт, но робију. — Фрањо Власак бивши позорник полицијски у Прагу, убио је пре извесног времена своју заручницу Антонију Колман. Услед тога суд га је осудио на смрт на вешалима. Но цар му је путем милости заменио смртну казну дваестогодишњом робијом. Кад је осуђенику саопштена царска милост он рече: „Лепо је то и хвала цару на милости, али ја бих волио да сам обешен, но што ћу да се 20 година мучим на робији“. Дакле, није задовољан, што му је смртна казна опрштена!

Ухваћен др. Мандл. — Да један адвокат учини проневеру или утају спада свакако међу ређе кривичне случајеве, јер тај ред људи нема потребе, да се на тај начин маша туђе имовине. Према томе изазвало је у Бечу опште изненађење кад се дознало, да је др. Рихард Мандл, један од млађих адвоката бечких, извршио пре 15 дана проневеру масених новаца стечајне масе Фердинанда Бауера и да је услед тога и утекао. Захваљујући окретности и доброј организацији бечке тајне полиције др. Мандлу се одмах ушло у траг и он је већ на 6 дана по извршеној крађи и бегству ухваћен у Удини, у Италији.

Оптужени чланови апелације. — Талијански министар правде оптужио је Касаџији у Риму пет судија неапољског апелационог суда, што су се у миланском процесу Нотарбартоловом дали подмитити и што су и вараличку радњу фирме: *Сурије и други*, услед примљеног мита, огласили за некажњиву. О свему томе министар је највишем земаљском суду поднео и потребне доказе.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Један општински писар упутио је на нас једно овакво питање:

„Кад се у кривичним делима, по тужби приватног лица или по званичној дужности, код општинских судова досуђује и наплаћује на корист државне касе по два динара таксе у маркама, — има ли општински суд права, да још и колику таксу наплаћује и у корист државне касе, или не, и ако нема онда у таквим приликама троши оп-

штински материјал око извиђања кривице, а не државни?“

На ово питање ми му одговарамо:

„По § 4, а. полицијске уредбе, општински суд, вршећи полицијску и судску месну власт, надлежан је а и позван да извиђа и изриче казне и о овима истуцима изложеним у трећој части закона кривичног, а то му у дужност ставља и први одељак члана 33 закона о устројству општина и општинских власти.

У свима таквим случајевима, општински суд врши дужност државне полицијске власти, и по томе, за њега вреди и све оне законске

одредбе које су прописане и за полицијску државну власт кад она те послове врши. Према овоме општински суд, за сваку истуину кривицу коју извиђа и суди, треба својом пресудом да досуди и наплати само два динара таксе у маркама (за државну касу) сходно ТБр. 87, 87 а и 98. VII дела закона о таксама, без обзира на то, што је приликом извиђања трошен општински материјал а не државни; а какве таксе општински судови наплаћују у корист своје касе, изложено је у ТБр. 96, 97 и 97 а реченог закона о таксама и § 23 грађанског судског поступка.

Према овоме, општински судови не могу досуђивати и наплаћивати никакве друге таксе, у корист своје касе, осим оних које су изриком у горњим прописима законским предвиђени.

Да је законодавац хтео, да општински судови, и за онај материјал који утроше приликом извиђаја какве иступне кривице, наплаћују, сем таксе у маркама, и какву таксу у корист своје касе, он би то и у закон унео, као што је то учинио за потврду тапија, за потврђење исправа од вредности до 200 динара итд. а, кад то у закон није унешено, онда се не може ни наплаћивати.

* * *

Један полицијски званичник пита нас: да ли полицијске власти могу извршивати пресуде земаљских судова, по њиховом кривичном делу и онда, кад је осуђено лице, пре него што је по каквој судској пресуди у затвор стављено, поднело молбу за помиловање од досуђене му казне, или се те пресуде, због поднешених молаба за помиловање не могу извршивати док се по таквим молбама не донесе дефинитивна одлука од стране надлежних фактора?

На ово питање ми му одговарамо: да по закону не може ни једну пресуду задржавати од извршења поднешена молба за помиловање, већ да се свака извршна пресуда треба одмах извршити, без обзира на такве молбе. А, кад осуђени, који је по дотичној пресуди већ подвргнут издржавању досуђене му казне, — по поднетој молби добије помиловање, онда га тек треба ослободити од даљег издржавања казне. За потврду овог нашег мишљења најбољи је доказ распис Господина Министра унутрашњих дела од 1. марта 1900 године П. № 4.045, који од речи до речи гласи:

«Господин Министар Правде писмом својим од 26. јануара ове године № 2.718 доставио ми је, да полицијске власти, у више случајева, без икаквих оправданих узрока одуговлаче извршење судских пресуда, по кривичној части над осуђеним лицима из њихових домаћаја. У потврду тога, изнео ми је један писар, којим се утврђује, да је извесна полицијска власт одуговлачила извршење једне судске пресуде над осуђеним за пуне три год. и више дана, само за то, што је осуђени поднео молбу за помиловање; — на ме је молио, да у будуће оваке поступке полицијских власти спречим.

Налазећи, да су оваква поступања полицијских власти противна и закону и њиховој дужности, јер се, неизвршењем кривичних пресуда судских, не само убија ауторитет судова и закона, већ се тиме слаби и онај ефект, који судска пресуда при свом постојању учини на околину, а осим тога изазивају се и оправдане жалбе приватних тужилаца, што или осуђени, налазећи се у слободи, пркосе и прете осветама, — ја најстрожије наређујем свима полицијским властима: да оне у будуће ни у ком случају не одуговлаче извршење *извршених судских пресуда* над осуђеним лицима, на штету угледа судова и закона, већ, да исте пресуде одмах извршују, без обзира на поднете молбе за помиловање.

Противно поступање као небрежење у дужности казнићу најстрожије.»

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Јован Јанић, бив. суд. практикант, решењем кварта варошког управе града Београда, стављен је под кривичну истрагу и у притвор због уништаја акта и крађе мараки. Он има 22—25 година, средњег је стаса, сувињав, очију граорастих, обрва смеђих, бркова малих смеђих, браду брије. Поменути кварт моли све полиц. натети, да Јована у својим домаћајима живо потраже па у случају проналаска њему стражарно спроведу с позивом на акт Бр. 4.574. Акт управе града Београда Бр. 33.075.

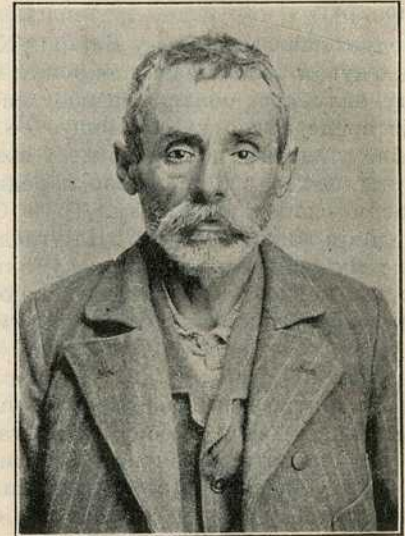
Милош Димитријевић, калфа опанчарски извршио је једну опасну крађу у Пожези и побегао. Он има 18—20 год., ожењен је, смеђ. За одбеглим крадљивцем наређује се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести начелству округа рудничког с позивом на акт Бр. 1.415, или управи града Београда с позивом на акт 28.477.

ТРАЖИ СЕ

Радоја Пешња, земљоделца из Високе, ср. косаничког, кога је нестало од куће још у месецу септембру тек. год. тражи начелство окр.

топличког актом Бр. 9.444. Пронађеног треба спровести поменутом начелству, или управи гр. Београда с позивом на акт Бр. 33.110.

Ђиру Арсића, по занимању надничара, родом из Сурчина у Аустро-Угарској, тражи управа гр. Београда због извесног казнимог дела. Ђира има 56 година, ожењен је, просед, плав суво-



њав; до сада је био два пута осуђиван на робију због крађа. Пронађеног Ђиру треба стражарно спровести поменутој управи с позивом на акт Број 34.201.

Станоја Милосављевића, родом из Дољана у срезу расинском, који се сада као слуга налази негде у Србији, тражи начелник срески актом бр. 20.848, да му се јави ради неког саопштења.

Милутина М. Ивановића, родом из Јасике, окривљеног због протурања лажног новца, тражи начел. округа крушевачког актом Бр. 10.943. Пронађеног треба спровести поменутом начелству, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 33.381.

ПРЕТПЛАТНИЦИМА У БЕОГРАДУ

Дали смо признанице за наплату претплате од претплатника у Београду. Молимо наше олд. претплатнике да доносиоцу положи дужну претплату. На признаницама је утиснут штемпла: Уредништво Полицијског Гласника.»

Садржај: I. *Стручни и научни део*: 1) Неколико напомена, о организацији општин. власти с обзиром на начело самоуправе; 2) Изналажење трагова и њихова идентификација; 3) Жена под истрагом; 4) Треба ли лекару дозвола за операцију. — II. *Поучно забавни део*: 1) Ко је убица, криминална прича од А. Велоа у преводу Ј. Угричића; 2) Карте и карташи у Паризу, — III. *Белешке из страног света*: 1) Ослобођен због недовољне разумности; 2) Воли смрт, но робију; 3) Ухваћен др. Мајда; 4) Оптужени чланови апелације. — IV. *Поуке и обавештења*. — V. *Службене објаве*: 1) Потере; 2) Тражи се; 3) Претплатницима.